

Betreft:	Bijbelstudie	Dit is een uitgave van de Hersteld Hervormde Mannenbond	
Onderwerp:	Haggai	Auteur:	Ds. I.J.R. Bijl
Nummer 2020	Deze uitgave is uitsluitend bestemd voor de aangesloten verenigingen		

Bijbelstudie over Haggai 1: 5-12 TOT ZELFONDERZOEK GEROEPEN

Wij hoorden in de eerste Bijbelstudie dat de twee stammen van Juda na jarenlange ballingschap vanuit Babel mochten terugkeren naar hun eigen land. Dat alles gebeurde door toedoen van de vorst van Perzië, koning Kores. Hij had de Judeeërs opgedragen om na terugkeer in Jeruzalem de tempel te herbouwen, zoals de Heere hem bevolen had dat het moest gebeuren. Dat was ook de diepste reden dat de Heere na jaren van bange tegenspoed Zijn volk toch verlossing zond. Zijn huis in Jeruzalem moest herbouwd worden, opdat Zijn volk Hem daar zou dienen. Daar moesten opnieuw de offers gebracht worden, tot eer van God en tot verzoening van de zonden van het volk.

Wij hoorden in de eerste Bijbelstudie echter ook dat de herbouw van de tempel, na de terugkeer in Jeruzalem, weliswaar was aangevangen maar nooit was voltooid. De Samaritanen hadden namelijk een brief gestuurd naar koning Arthahsasta, als vorst van Perzië de opvolger van Kores, met daarin de beschuldiging dat de Judeeërs alleen maar de tempel en de muren van Jeruzalem wilden herbouwen uit rebellie tegen het Perzische rijk. Daarop had Arthahsasta besloten dat de herbouw van de tempel gestaakt moest worden.

Het aangrijpende was echter dat dit alles de Judeeërs niet op de knieën had gebracht om hun nood aan de Heere te klagen. Zelfs hadden zij geen brief teruggestuurd naar Arthahsasta om hem erop te wijzen dat zijn voorganger Kores hen zelf had opgedragen om voor de Heere Zijn huis te herbouwen. Het volk berustte daarentegen in de situatie en ging ertoe over om voor zichzelf huizen te bouwen. Die gebouwde huizen waren ook nog eens “gewelfde” huizen (vers 4), wat duidt op luxe en overdaad, terwijl het huis des Heeren woest werd gelaten (vers 9).

Heilige toorn

Dit alles was een situatie die voor de Heere niet kon bestaan en daarom niet zonder gevolgen kon blijven. Daarom sprak de Heere in Zijn heilige toorn, eerst door het zenden van tegenspoed en later door het zenden van de profeet Haggai.

Nadat het volk teruggekeerd was uit Babel, had de Heere, zoals eerder voorzegt door andere profeten (zie bijvoorbeeld Ezechiël 36:28-36), aanvankelijk nog grote zegen gegeven. In de eerste tijd na de terugkeer uit Babel stond het koren op de velden, hingen de bomen vol met vruchten en groeiden de gewassen in overvloed op het land. De Heere had ook beloofd geen honger meer op het volk te leggen (Ezechiël 36:29). Er was sprake van een situatie die in een zekere zin deed denken aan de situatie zoals die was in de Hof van Eden (Ezechiël 36:35). Zo bleef het echter niet. Na een zekere tijd, zo blijkt uit wat wij lezen in Haggai 1, brak er een geheel andere periode voor het volk aan (vers 6 en 9). Er kwam langdurige droogte waar niet alleen de mensen maar ook de dieren onder te lijden hadden (vers 10 en 11). Hoewel door de Judeeërs nog wel veel werd gezaaid kon er toch nauwelijks meer iets geoogst worden zodat er honger kwam. Ook aan de wijnstokken in de wijngaarden groeiden nauwelijks nog druiven zodat er een tekort aan wijn kwam. Er was een tekort aan grondstoffen zodat er niet voldoende kleding meer gemaakt kon worden. Zelfs de olijfbomen gaven minder vrucht zodat er gebrek aan olie was om de spijzen te kunnen bereiden, om de lampen te laten branden en om de zalven te kunnen produceren. Er brak een tijd van crisis aan waar het volk niets aan kon veranderen omdat er nauwelijks nog regen viel.

De Heere spreekt

Als de Heere echter Zijn oordelen doet komen, maakt Hij ook bekend wat de oorzaak daarvan is. Ook nu liet Hij het volk daaromtrent niet in het ongewisse. Wij lezen op de dag af wanneer de Heere tot de Judeeërs begint te spreken bij monde van Zijn knecht Haggai: in het tweede jaar van koning Darius, in de zesde maand, op de eerste dag der maand (vers 1). Dat is dus geweest in het jaar 520 voor Christus, als Arthahsasta, die de opvolger was van Kores, zelf inmiddels is opgevolgd door koning Darius.

Wanneer de Heere spreekt doet Hij dat over het algemeen niet onmiddellijk, bijvoorbeeld door een stem die rechtstreeks vanuit de hemel klinkt, maar middellijk, door de mond van Zijn geroepen knechten. Het valt op dat ons in de Schrift nauwelijks iets bekend wordt gemaakt over Haggai zelf. Er wordt wel aangenomen dat hij op dat moment al op betrekkelijke hoge leeftijd is geweest en behoorde tot degenen van het volk die de wegvoering

naar Babel persoonlijk meegemaakt hadden en daarom ook nog wist hoe de eerste tempel er uit had gezien. Wij kunnen dit echter niet met zekerheid zeggen, omdat de Heere het ons in Zijn Woord niet geopenbaard heeft. Ook hier blijkt echter dat de persoon van de profeet geheel wegvalt achter de boodschap die hij van Godswege moest brengen. Haggai preekte niets anders dan Gods eigen Woord. Er was niets van hemzelf bij. Liefst achtmaal klinkt dat door in het eerste hoofdstuk van het boek Haggai. In vers 1 en 3 staat dat het Woord des Heeren door Haggai geschiedde. In vers 2, 5, 7 en 9 klinkt uit Haggai's mond: "Alzo zegt (of spreekt) de HEERE der heirscharen", terwijl we in vers 13 lezen: "Toen sprak Haggai, de bode des HEEREN, in de boodschap des HEEREN tot het volk".

Wat ook opvalt is dat in eerste instantie (vers 1) niet het gehele volk werd aangesproken, maar "slechts" de vertegenwoordigers ervan, te weten Zerubbabel, de zoon van Sealthiel, en Jozua, de zoon van Jozadak. Zerubbabel wordt in vers 1 de vorst van Juda genoemd. Hij was afkomstig uit de stam van Juda en een rechtstreekse nakomeling van koning David. Feitelijk moest hij de koning van het volk zijn. In de praktijk was hij echter niet meer dan een stadhouder die verantwoording schuldig was aan de vorst van Perzië. Toch werd hij persoonlijk aangesproken door Haggai, omdat hij door de Heere verantwoordelijk werd gehouden voor de nalatigheid van het volk. Dat laatste gold evenzeer voor Jozua, de zoon van Jozadak, die er als hogepriester in leek te berusten dat het huis des Heeren niet herbouwd werd.

Stelt uw hart op uw wegen

Als we de boodschap die Haggai in deze eerste profetie moest brengen willen typeren, kan dat in een enkele zin gebeuren: de Judeeërs werden tot zelfonderzoek opgeroepen. Tot twee keer toe hoorde het volk dezelfde woorden (in vers 5 en 7): "Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Stelt uw hart op uw wegen". Het was namelijk niet zonder reden dat het volk ondanks al hun inspanningen toch gebrek had. De droogte en de crisis hadden een diepere oorzaak. De Heere twistte Zelf met Zijn volk. Dat blijkt wel uit de woorden die Haggai in vers 9 moest spreken: "Gij ziet om naar veel, maar zie, gij bekomt weinig: en als gij het in huis gebracht hebt, zo blaas Ik daarin".

Wat was dan de reden dat de Heere in heilige toorn over Zijn volk ontstoken was? De Heere zag dat Zijn huis nog steeds "woest" (vers 4 en 9) was, terwijl de Judeeërs anderzijds wel hun eigen huizen bouwden. Het ene na het andere luxe optrekje verrees, terwijl de muren van het huis des Heeren nog altijd zwart geblakerd waren. Het volk leek vergeten te zijn dat de diepste reden dat de Heere het volk had doen terugkeren uit de ballingschap was dat Zijn huis herbouwd zou worden. Door de grote nalatigheid die er bij het volk was met betrekking tot de herbouw van de tempel werd Gods Naam bepaald geen eer aangedaan. Wat zou het de Heere welgevallig geweest zijn als Zijn huis herbouwd was geworden (vers 8). Hoe had Hij verheerlijkt worden voor de ogen van de heidense volkeren als gebleken zou zijn dat de Judeeërs zich niet in eerste instantie inspanden om hun eigen huizen te bouwen, maar zij hun krachten gewijd hadden aan de dienst des Heeren.

Daarbij diende het volk ook te bedenken dat de offers die door hen gebracht werden de Heere niet werkelijk welgevallig konden zijn zo lang ze gebracht werden te midden van de ruïnes van de tempel. Het gaat immers bij de bediening der verzoening om een heilige zaak.

Daar kwam nog wat anders bij dat van groot belang was. Had God de Vader ook niet daarom een welgevallen aan de herbouw van Zijn huis, omdat daar eenmaal de Zoon Zijner liefde Zijn voetstappen zou zetten? In de tempel die nu herbouwd zou moeten worden is de Heere Jezus toch later aan Zijn Vader voorgesteld (Lukas 2). Daar ook heeft de ontmoeting met Simeon plaatsgevonden. Daar ook was Hij op twaalfjarige leeftijd te vinden in het huis Zijns Vaders en heeft Hij later het volk onderwezen (Johannes 8). Hoe zou het tot oneer zijn geweest van God de Vader en van God de Zoon als dit alles had moeten gebeuren in een verwoeste tempel.

Was de herbouwde tempel ook niet een heenwijzing naar het eeuwige Huis des Heeren dat naar Gods gemaakt bestek eenmaal zal verrijzen en waarvan Christus Zelf de Hoeksteen is? Dat onbewegelijke Huis van Zijn Vader zal Hij later oprichten door Zijn bitter lijden en sterven (Haggai 2 en Hebr. 12), zou het dan voor het volk te veel kunnen zijn om de "aardse" tempel te herbouwen?

Gods Woord in onze dagen

Toen het volk van Juda niet deed wat de Heere hen bevolen had en waartoe de Heere hen ten diepste had doen terugkeren, namelijk het herbouwen van Zijn huis, bleef dat niet zonder gevolgen. De Heere gaf een periode van droogte die leidde tot schaarste in het land.

Onder die zorgvolle omstandigheden zond de Heere Zijn knecht Haggai om tot het volk te spreken. Wij hoorden al dat Haggai niet tot het volk kwam met zijn eigen woorden, maar dat de boodschap die hij brengen moest gekenmerkt werd door de woorden “Alzo spreekt de HEERE”. In onze dagen behoort dat wezenlijk niet anders te zijn. Nu is het waar dat het spreken van de profeten en de apostelen niet zondermeer te vergelijken is met een preek die in onze dagen wordt gehouden. De woorden die de profeten en apostelen spraken, spraken zij door Goddelijke inspiratie. Zij spraken, in de meest letterlijke betekenis, het Woord Gods.

In onze dagen gebeurt dat niet meer op die wijze. Het hoeft ook niet meer. De openbaring van Gods Woord is voltooid. Zo veel als ons van node is om te weten in dit leven, tot Zijn eer en de zaligheid der Zijnen heeft ons God in Zijn Woord geopenbaard (Artikel 2 Nederlandse Geloofsbelijdenis). Toch mag ook in onze dagen nog gelden dat het Woord des Heeren uitgaat. Dat gebeurt dan en daar waar Zijn Woord op zuivere wijze wordt gepreikt, dat wil zeggen: naar de zin en mening van de Heilige Geest. Dan kunnen ook in onze dagen kandidaten en predikanten nog als Hemeltolken zijn. Als zij tenminste niet komen met hun eigen gedachten, maar het hun begeerte is om niets anders dan het Woord Gods te doen klinken. Dat Woord behoren zij uit te leggen en dat Woord behoren zij ook toe te passen.

Dat alles brengt wel een grote verantwoordelijkheid met zich mee, zowel bij het spreken als bij het luisteren. Gezegend is die gemeente die onder de prediking van het Woord mag bemerken dat het Woord centraal mag staan en niet de persoon en de gedachten van de prediker. De andere kant is er ook. Gelukkig is die gemeente die niet opkomt naar Gods huis om zich een oordeel te vellen over de prediker en zijn boodschap, maar die gehoor geeft aan de woorden uit het bevestigingsformulier van predikanten: “Gedenkt dat God Zelf u door hem aanspreekt en bidt. Neemt dan het woord aan, hetwelk hij u volgens de Heilige Schrift zal verkondigen, niet als der mensen woord, maar (gelijk het waarlijk is) als Gods Woord”.

Geen andere boodschap

Wat was nu de inhoud van de prediking die Haggai van Godswege moest brengen? Het volk moest de ogen ervoor geopend worden dat Gods hand, die hen eerder verlossing zond en gezegend had, nu veranderd was in een slaande hand. Dat de droogte en de honger Gods oordeel was over de nalatigheid van de Judeeërs om de tempel te herbouwen, terwijl zij ondertussen wel hun eigen huizen bouwden.

Tot twee maal toe klonk daarom uit Haggai's mond: “Stelt uw hart op uw wegen” (vers 5 en 7). Het volk werd opgeroepen tot zelfonderzoek. Zij moesten zich de vraag stellen wat de oorzaak toch was van al die tegenheden die de Heere hen zond. Zij moesten hun wegen onderzoeken om erachter te komen waar zij van de rechte weg waren afgeweken. Moet dezelfde prediking ook niet in onze dagen klinken? Klinkt de oproep tot zelfbeproeving niet door heel de Schrift heen (zie onder andere Klaagliederen 3:40 en 41; Zefanja 2:1; 2 Korinthe 13:5)? Horen wij in de Psalmen niet de bede om waarachtige ontdekking (zie onder andere Psalm 26 en Psalm 139)? Heeft dat alles niet het doel dat we ons zouden vernederen onder de hand Gods (zie onder andere Spreuken 28:13 en 1 Petrus 5:6)?

Is het niet opvallend dat Haggai maar liefst tot twee keer toe moest verkondigen: “Stelt uw hart op uw wegen”? Nadat deze woorden geklonken hebben in vers 5, klinken zij nogmaals in vers 7. En in hoofdstuk 2 komen ze nog eenmaal terug (Haggai 2:16). Steeds opnieuw is dezelfde prediking nodig. Een mens is van nature namelijk vaak zo snel klaar als het gaat om het beproeven van zichzelf. De Heere vindt bij ons zo veel meer zonden dan wij denken dat er zijn. Bovendien geldt ook na ontvangen genade dat de zelfbeproeving noodzakelijk blijft. Die boodschap is niet aangenaam voor ons vlees. Zij is echter, ook in onze dagen, zeer noodzakelijk. Al die tegenheden in ons leven kunnen een reden hebben. Ook als wij de vrede met de Heere in ons hart moeten missen of als het in ons leven nimmer kwam tot het kennen van de zekerheid des geloofs. Het is wel degelijk mogelijk dat daarvoor een oorzaak aan te wijzen is en dat de Heere ons daaraan wil ontdekken. Wellicht zegt iemand tegen ons dat wij “slechts” behoeven te geloven in de belofte(n). Toch kan het zijn dat dit ons niet de volle vrede brengt en wel omdat de Heere mogelijk wil dat wij het zullen vragen: “Doorzoek mij; toets mijn gangen; doorgrond al mijn verlangen, en stel mijn oogmerk in den dag”. Wie zo op zijn knieën terecht mag komen zal, op Gods tijd en wijze, toch antwoord krijgen en niet omkomen in dure tijd of hongersnood.

Vragen

1. Kunnen wij altijd zeggen dat gebrek of ziekte het gevolg is van de slaande hand des Heeren? Waar zien wij in de Schrift dat dat niet altijd hoeft te gelden? Kan ook voorspoed een oordeel zijn? Wat kunnen wij uit dit gedeelte leren als het gaat om de vraag of de Heere ons in moeilijke tijden misschien wel tuchtigt of mogelijk toch niet? Hoe kon het volk dat weten?

2. De profeet Haggai moest zich, in eerste instantie, alleen richten tot Zerubbábel als vertegenwoordiger van de overheid en tot Jozua als de hogepriester. Moet de kerk in onze dagen zich nog richten tot de overheid?
3. Haggai mocht van zijn prediking weten dat hij niets anders sprak dan het Woord Gods. Waarin onderscheidt de prediking van de profeten en de apostelen zich van een preek die in onze dagen gehouden wordt?
4. Geldt niettemin ook nog in onze dagen dat van de prediking gezegd kan worden: “Alzo spreekt de HEERE”? Wat is daarvoor nodig van de kant van de prediker? Wat vraagt dat van de kant van de gemeente?
5. Er wordt wel eens gezegd: zelfonderzoek is graven in jezelf en daarom zinloos. Wat moet daar vanuit de Schrift over gezegd worden?